

Przyjęcie perspektywy aktualnie obowiązujących procedur dotyczących wykonywania działalności przewodnika górskiego jako jedyne go rodzaju przewodnictwa podlegającego ścisłej regulacji wymaga skupienia się na dwóch zasadniczych obszarach. Pierwszym z nich jest ta grupa przepisów, która reguluje tryb nabywania uprawnień przewodnika górskiego. Drugi to kontrola wykonywania zadań przewodnika górskiego oraz konsekwencje prawne uchybień, które mogą zostać ustalone w toku przeprowadzonej kontroli lub co do których organ uprawniony do wydania decyzji powziął wiedzę w inny sposób.

Uprawnienia przewodnika górskiego nadawane są w trybie przewidzianym w wymienionej wyżej ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych oraz rozporządzeniu Ministra Sportu i Turystyki z dnia 26 czerwca 2014 r. w sprawie nabywania uprawnień przewodnika górskiego⁵³⁰. Poniżej przedstawione zostaną najważniejsze elementy regulacji prawnej, które składają się na proces prowadzący do uzyskania uprawnień przewodnika górskiego. Uprawnienia takie może otrzymać wyłącznie osoba, która zgodnie z wymienioną wyżej ustawą odbyła szkolenie teoretyczne i praktyczne dla określonego obszaru górskiego oraz zdała egzamin na przewodnika górskiego. Pierwszym krokiem jest zatem odbycie przez kandydata na przewodnika górskiego odpowiedniego szkolenia teoretycznego i praktycznego. Takie szkolenie może być prowadzone wyłącznie przez uprawnione do tego podmioty, a zatem takie, które zgodnie z art. 24 ust. 1 u.u.h.p.w.p.t. wpisane zostały do rejestru organizatorów szkoleń dla kandydatów na przewodników górskich. Rejestr prowadzony jest przez marszałka województwa właściwego terytorialnie dla organizatora szkoleń. Wpis do rejestru następuje na wniosek podmiotu zainteresowanego prowadzeniem szkoleń, pod warunkiem spełnienia kryteriów wskazanych w ustawie.

Marszałek województwa jest nie tylko organem prowadzącym rejestr organizatorów szkoleń, ale także posiada uprawnienia do kontroli organizatorów szkoleń dla kandydatów na przewodników górskich zgodnie z art. 24a u.u.h.p.w.p.t. W tym zakresie przepisy ustawy przewidują określony tryb postępowania, który uzależniony jest od podjęcia przez organizatora szkoleń określonych działań naprawczych. W przypadku stwierdzenia uchybień marszałek województwa wzywa organizatora szkoleń dla kandydatów na przewodników górskich do ich usunięcia w terminie 30 dni od dnia doręczenia wezwania, pod rygorem wykreślenia z rejestru organizatorów szkoleń. Jeżeli w wyznaczonym terminie organizator szkoleń nie usunie wskazanych uchybień, to zostaje wydana decyzja

---

⁵³⁰ Dz.U. poz. 868 ze zm.

administracyjna o wykreśleniu organizatora z rejestru. Ponadto organizator szkoleń, który nie usunął uchybień i został wykreślony z rejestru organizatorów szkoleń, nie może zostać wpisany do rejestru organizatorów szkoleń przed upływem trzech lat od dnia wydania decyzji o wykreśleniu z rejestru organizatorów szkoleń. Ustawa przewiduje także sankcje dla organizatora szkoleń dla kandydatów na przewodników górskich, który prowadzi szkolenia bez wymaganego wpisu do rejestru. W takim przypadku organizator szkoleń prowadzący szkolenie dla kandydatów na przewodników górskich bez wymaganego wpisu do rejestru organizatorów szkoleń nie może zostać wpisany do rejestru organizatorów szkoleń przed upływem trzech lat od dnia wydania decyzji o stwierdzeniu prowadzenia szkolenia dla kandydatów na przewodników górskich bez wymaganego wpisu do rejestru organizatorów szkoleń. Decyzję taką wydaje marszałek województwa. Marszałek województwa prowadzi także regularną, nie rzadziej niż raz na trzy lata, kontrolę z urzędu organizatorów szkoleń dla kandydatów na przewodników górskich, którzy prowadzą szkolenia na stałe. W tym zakresie kontrola organizatorów szkoleń nie zmieniła się w porównaniu do stanu prawnego sprzed regulacji, przy czym obecnie dotyczy ona wyłącznie organizatorów szkoleń dla kandydatów na przewodników górskich⁵³¹.

Szkolenie dla kandydatów na przewodników górskich odbywa się według programu wskazanego w wymienionym wyżej rozporządzeniu i załącznikach do tego rozporządzenia. Program szkolenia, odrębny dla przewodników beskidzkich lub sudeckich oraz odrębny dla przewodników tatrzańskich, obejmuje między innymi takie elementy, jak geografia turystyczna gór Polski, Europy i świata, organizacja turystyki górskiej w Polsce, ochrona obszarów górskich i ich środowisk, topografia obszaru uprawnień, zasady letniej i zimowej turystyki górskiej, bezpieczeństwo w górach, komunikacja i zagospodarowanie turystyczne, metodyka i etyka przewodnictwa, wybrane zagadnienia z psychologii i socjologii, podstawowe przepisy prawne w turystyce, szkolenie praktyczne z pierwszej pomocy oraz szkolenie praktyczne w terenie.

Po ukończeniu szkolenia kandydat na przewodnika górskiego przystępuje do egzaminu przeprowadzanego przez komisję egzaminacyjną powoływaną przez marszałka województwa właściwego ze względu na określony obszar górski. Jeżeli obszar górski obejmuje terytorium wykraczające poza jedno województwo, egzamin przeprowadza komisja egzaminacyjna powoływana przez marszałka województwa właściwego ze względu na zakres terytorialny jednej z części obszaru górskiego, którego dotyczą uprawnienia przewodnika górskiego (art. 25 ust. 1 i ust. 2 u.u.h.p.w.p.t.). Postępowanie egzaminacyjne odbywa

---

⁵³¹ Zob. także P. Cybula, *Usługi turystyczne, Komentarz*, Warszawa 2012, s. 374–377.

się w sposób wskazany w rozporządzeniu. Egzamin składa się z części teoretycznej (obejmującej zagadnienia, dla których programy szkolenia przewidują zajęcia teoretyczne) oraz praktycznej (obejmującej zagadnienia, dla których programy szkolenia przewidują zajęcia praktyczne). Po uzyskaniu pozytywnego wyniku egzaminu osoba ubiegająca się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego składa wnioski do właściwego marszałka województwa. Zgodnie z art. 28 ust. 1 u.u.h.p.w.p.t. uprawnienia nadawane są decyzją marszałka województwa właściwego dla miejsca zamieszkania osoby składającej wniosek o nadanie uprawnień w dniu złożenia tego wniosku, a w przypadku nieposiadania miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – marszałka województwa wybranego przez osobę ubiegającą się o te uprawnienia. Nadanie uprawnień przewodnika górskiego udokumentowane jest wydaniem legitymacji i identyfikatora, przy czym przewodnik górski powinien posiadać legitymację w czasie wykonywania zadań przewodnika górskiego. Ewidencja uprawnień przewodników górskich nadanych na podstawie ustawy prowadzona jest przez właściwego marszałka województwa.

W przypadku przewodnika górskiego marszałek województwa jest organem wydającym decyzje nie tylko w przedmiocie nadania uprawnień, ale także w przedmiocie odmowy nadania uprawnień, zawieszenia, przywrócenia oraz cofnięcia uprawnień. Wskazane wyżej rodzaje decyzji są w części związane z drugim z wymienionych na początku obszarem, jakim jest kontrola działalności przewodników górskich. Kontrola ta dotyczy także w pewnym zakresie przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, choć jak zostało powiedziane na początku, przepisy w tym przypadku są bardzo ograniczone. Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 29 ust. 1 u.u.h.p.w.p.t. osoby wykonujące zadania przewodnika turystycznego i pilota wycieczek podlegają kontroli. W dalszej części przepis ten stanowi jednak, już wyłącznie w odniesieniu do przewodników górskich, iż ta kategoria przewodników podlega kontroli w zakresie posiadanych uprawnień, wymaganych dla określonego obszaru górskiego, oraz poprawności wykonywania zadań przewodnika górskiego. W odniesieniu do przewodników miejskich i terenowych oraz pilotów wycieczek zakres kontroli ograniczony jest wyłącznie do spełnienia wymogów wskazanych w art. 22 u.u.h.p.w.p.t. (wiek, niekaralność za określone kategorie przestępstw i wykształcenie średnie). Dlatego też w obecnym stanie prawnym, w którym mamy do czynienia wyłącznie z uprawnieniami nadawanymi na podstawie ustawy przewodnikom górskim, w przeciwieństwie do stanu prawnego obowiązującego przed deregulacją⁵³², uprawnienia kontrolne mają praktyczne znaczenie tylko w przypadku przewodników górskich. Zatem

---

⁵³² Por. tamże, s. 400.

tylko w przypadku przewodnika górskiego kontroli marszałka województwa podlega zarówno to, czy przewodnik górski wykonuje swoje zadania na obszarze posiadanych uprawnień, odpowiednio dla przewodnika beskidzkiego, sudeckiego i tatrzańskiego, jak i to, czy przewodnik górski przekazuje wiedzę określonej jakości oraz zapewnia odpowiedni poziom opieki nad turystami⁵³³. Ponadto, jak zostało wskazane powyżej, w praktyce marszałek województwa może w przypadku stwierdzenia uchybień w wykonywaniu zadań zastosować określone sankcje wyłącznie w odniesieniu do przewodnika górskiego. Marszałek województwa w drodze wskazanej powyżej decyzji może zatem uprawnienia przewodnika górskiego zawiesić lub cofnąć. Zgodnie z art. 26 ust. 1 u.u.h.p.w.p.t. cofnięcie uprawnień następuje w przypadku powtarzających się uchybień w wykonywaniu zadań lub postępowaniu przewodnika górskiego, które stwierdziły osoby uprawnione do kontroli lub w przypadku skarg potwierdzonych co do ich słuszności. Co ważne, podstawą zawieszenia uprawnień mogą być jedynie uchybienia powtarzające się, a nie takie, które mają charakter incydentalny⁵³⁴. Podobnie skargi muszą zostać potwierdzone co do ich słuszności, co należy rozumieć jako słuszność ustaloną w oparciu o miernik obiektywny, a nie jedynie subiektywne odczucie osoby składającej skargę. Zatem potwierdzenie słuszności skargi winno oznaczać uznanie skargi za obiektywnie zasadną. Z kolei zgodnie z art. 26 ust. 2 u.u.h.p.w.p.t. zawieszenie uprawnień przewodnika górskiego może nastąpić na okres do 12 miesięcy, przy czym przywrócenie zawieszonych uprawnień marszałek województwa może uzależnić od zdania egzaminu sprawdzającego, obejmującego część lub całość zakresu umiejętności wymaganych od przewodnika górskiego. Niewątpliwie dalej idącą sankcją stanowi cofnięcie uprawnień przewodnika górskiego przewidziane w art. 27 u.u.h.p.w.p.t. Uprawnienia te cofa się, jeżeli przewodnik górski zostanie skazany prawomocnym wyrokiem za popełnienie przestępstwa wskazanego w art. 21 ust. 1b pkt 2 ustawy lub nie zdał egzaminu sprawdzającego, o którym mowa w art. 26 ust. 2 zdanie drugie ustawy. W pierwszym z wymienionych przypadków chodzi o sytuację, w której ustawa nie pozwala na uzyskanie uprawnień przez osoby skazane za określone kategorie przestępstw. W drugiej z wymienionych sytuacji wprawdzie doszło jedynie do zawieszenia uprawnień, ale ponowne wykonywanie zadań przewodnika turystycznego uzależnione zostało od zdania egzaminu sprawdzającego, obejmującego część lub całość zakresu umiejętności wymaganych od przewodnika górskiego. Dlatego też w istocie, pomimo że zawieszenie i cofnięcie uprawnień różnią się surowością sankcji, to w tym ostatnim przypadku,

---

⁵³³ Zob. tamże, s. 402.

⁵³⁴ Tamże, s. 389.